

νεῖς καὶ τὰς ἀδελφάς της, διότι αἱ θυγατέρες μου καθὼς τὸ ἔχετε ἀκου-
 σιὰ ἀναθρεύτηκαν μὲ χαΐδια μεγάλα ὡσάν ἀκριβοὶ υἱοὶ ἀλλὰ νὰ ξεχωρι-
 στοῦν τὸ σήμερον καλὸ διὰ ἀπαντεχούμενον δὲν στέργουν, διότι καὶ ἡ
 Ἑλένη μὲ τὸ νὰ πάρη λόγον πῶς ἔχω νὰ τὴν στέλω ἀλοῦθεν καθὼς τὸ
 ξέρετε ὡσάν ἴδεν ὄποι ἦλθαν οἱ ἀνθρώποι τοῦ υἱοῦ τοῦ δούκα βοϊβόνδα
 σπήτι μας καὶ ἐπῆρε λόγον πῶς ἐτρατάρουμε⁵⁸ νὰ τὴν δώσωμεν ἐκείνου,
 ἔκαμε ἕνα χρόνον ὄποι κάθε μέρα ἔχυνε δάκρυα καὶ ἔλεγε κάλλια νὰ μὲ
 θανατώσουν παρά νὰ πηγαίνω σὲ ξένον τόπον, ἔτσι ἀμπανδονάρισα⁵⁹ ἐκεί-
 νον τὸν μπειζαντέ⁶⁰ τὸν εὐγενέστατον καὶ σοφώτατον . . . τώρα ποῦ ἐκεί-
 νος ποῦ ὁ μπούφησης . . . τώρα ὁ διαμάντης ἡμπορεῖ νὰ ἔλθῃ νὰ τὴν στε-
 φανωθῇ καὶ ἂν τὴν καταπίσῃ νὰ σηκωθοῦν νὰ ἔλθουν, τάσω μὰ τὸν ἐπου-
 ράνιον θεὸν νὰ τοὺς σπενδίρω⁶⁰ χωρὶς ἐναντίωσιν καὶ ἂν δὲν τὸ κάμω
 νὰ εἶμαι ἀρνητὴς τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ κολάζωμαι αἰωνίως . . . καὶ ὁ Κύ-
 ριος βοηθὸς τῆς ἀφεντίας σας ἐν παντί . . .».

20

1693. Ἰουλίου 17. ἔξ Ἰωαννίνων, ὁ Μιχ. Γλυκὺς πρὸς τὸν ἐν Βενε-
 τία πατέρα του: «... ὁμως ἂν ορίζεις νὰ μάθης διὰ τοὺς τοπους μας
 ἠύρισκόμεθα πολὺ κακὰ ἀπὸ τοὺς περισούς χαραμίδες ποῦ μᾶς ἐπερικύ-
 κλωσαν καὶ δὲν ἡμπορούμεν νὰ πιένομε πουθενὰ νὰ κυταξωμεν τὴν πρα-
 μάτια μας... τα ρούχα ἠθελισα νὰ τα στείλω εἰς Ἀδριανόπολιν μπουλάκι
 πουληθοῦν καὶ πάλιν εφοβηθηκα μὴν πάθουν τίποτε ἀπὸ τοὺς κλέφτες
 στὴ στράτα... ἀπο τον αρχιερεα μας⁶¹ καὶ ἀπὸ καμποσα κακα ἀγγία ποῦ
 τὸν ἀκολουθοῦν ευρισκόμεσθαι εἰς μεγαλόταταις διχόνοιαις καὶ σκανδαλα
 ὑπερβολικα καὶ ὁ Θεὸς νὰ καμη γλιγορα ξεδίκησι εἰς τοὺς κακοὺς ἀνθς...
 ἐγὼ δὲν βλέπω τὴν ὄρα ποτε νὰ μπῆ ὁ τρίτης νὰ διορθωσω καθὲ μου
 δουλιὰ καὶ νὰ ελθω αὐτοῦ ἐνα μὲν διὰ νὰ σᾶς ἀπολαύσω καὶ ἄλο νὰ
 ἀναπαυθῶ ὀλιγάκι ἀπὸ ταῖς περισαῖς διαβολαῖς καὶ βάσανα τουτουνοῦ τοῦ
 τοπου καὶ ὁ Θεὸς νὰ μας δώσῃ καλὴν ἀνταμωση...»

21

1693 Ἰουλίου 19. Ἐξ Ἰωαννίνων, ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν ἴδιον: «εχθες

58) διεπραγματευόμεθα.

59) ἐγκατέλειψα.

60) μπειζαντές εἶναι ὁ Χριστιανὸς οὐτίνος ὁ πατήρ ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ μπέη.

60) speditiōe —ἀποστέλλω.

61) πρόκειται περὶ τοῦ Κλήμεντος.

και προχθες εἶχα γράψει τῆς ἀφεντείας σου διὰ ταῖς διχόνοιαις τοῦ αρχιερεως μας και ἀλουνῶν διεστραμμένων και ταῖς πανουργίαις και μηχαναῖς του διὰ λόγου μας οσον και διὰ τὸν κυρ Ιωαννιν Ιερομνήμον... ὁμοιως με τὸ νὰ ἀγαπῶ πάντοτε τὴν εἰρήνην, ἤξευρε ἡ ἀφεντία σου πῶς ἐπρόσπεσε ὁ ἀρχιερεὺς μας και οἱ ἐπίλοιποι μετανοοῦντες διὰ τα πρότερά τους φτεσίματα και ἐφιλήθησαν με λόγου μου, ζητώντας ἀπὸ λόγου μας συγγώρεσιν και ἡμεῖς ἀπὸ αὐτούς. Δεν ἤξεύρω αν ἐκαμαν οἱ καρδιές μας ἀγίπες ἢ τα ροῦχα μας, πλὴν ὁ Θεὸς ποῦ εἶναι κριτῆς και κατακρίνει τὸν καθένα κατὰ τὰ ἔργα του, με τὸ να ἐμηχανεύτηκαν ἐνα γραμμα ψεύτικο με διαφορους κακους ἀνθρωπους υπογεγραμμένους κατὰ τοῦ λογου μας γραφόντες πῶς τάχατες πῶς σὰν ὑπίαμαν εἰς τὴν μητροπολιν και ἐμαρτυρίσαμε με τὸ στόμα μας πῶς τα ὄσα ἐγράψιμαν κατὰ τοῦ αρχιερέως ἐψευτίσαμεν και ἀλλα πολλὰ και με τὸ να ἐμάθαμε τεττα ψευτιά τοὺς ἐαφίξαμε πολὺ και ὑπήραμε και τὸ γράμμα τὸ πεπονηρευμενο ποὺ ἐχω τωρα εἰς χίρας μου..... και θέλις θαυμάσει τί τοὺς βισιτᾶ ἡ ψυχὴ τους... τωρα λοιπὸν ἡ ἀφεντία σου σύντυχε με τὸν κυρ Ιωαννη Ιερομνήμον νὰ παρηγοια τα γράμματά στα χερια σου διὰ νὰ μὴν πρεζενταριστοῦν⁶² και πάθουν οἱ ἀντικείμενοι κόπιες⁶³ και ἐπάνω εἰς τὴν κενούργιαν φιλιαν ποὺ ἐκάμαμε θέλουν τρέξει ἀλλα μεγαλείτερα σκάνδαλα και ἐδὼ εἶναι Τουρκιά και ὁ Θεὸς ξέρει πῶς γίνεται...».

22

1693 Ἰουλίου 23. ὁ Λεοντάρης πρὸς τὸν ἀδελφὸν του Νικόλαον γράφει ἐξ Ἰωαννίνων ἵνα τοῦ στείλῃ 500 τζεκίνια διὰ τὰ προικιά τῶν θυγατέρων του και 5-6 πανιά «δουρινάρια» και ἐκφράζει παράπονα διότι ἐλησμόνησε τὸ χρυσάφι οὐγγιές 4 1/4 ὁποῦ ἔστειλε με τὸν Τριαντίφυλλον⁶⁴ ἵνα τοῦ κάμη μίαν ἄλυσιν και τὰ δακτυλίδια καθὼς ὁποῦ ἐλησμόνησε νὰ τοῦ στείλῃ και τῆς δύο τζέργκες⁶⁵ βαμμένες... «διὰ τὴν ἀνεψιάν σου μᾶς παρακαλοῦν και εἶναι ἀνθρωπος οἴγουρος, δέκα χιλιάδων γροσίων⁶⁶ νι-

62) presentare = παρουσιάζω.

63) copia = ἀντίγραφον.

64) τὸν Ζήμουλαν, ὅστις φαίνεται ἦτο ταχυδρομὸς μεταξὺ Ἰωαννίνων και Βενετίας.

65) τῆς τζέργκες (εἶδος κλινσοσκεπάσματος) ἐν Βενετίᾳ ὀνόμαζον schiavine διότι κυρίως τὰς μετεχειρίζοντο οἱ schiavi = δούλοι, σκλάβοι.

66) αἱ δέκα χιλιάδες γροσία ἀντιστοιχοῦν τότε με 15000 Δουκάτα Ἑνετικά και ταῦτα με 4000 φλωριά (τζεκίνια). Μετατρέπόμενα εἰς ἄσπρα πρὸς 120 τὸ γροσὶ δίδουν 1.200.000 ἄσπρα και ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὴν τεραστίαν ἀγοραστικὴν δύναμιν τῶν

κοκύρης καὶ καλὸς πραγματευτὴς καὶ ἀπὸ ὄλα ἐπιτήδειος καὶ τόρα ποῦ πῆρα τὴν ἀπόφασιν τὸ τελίονω καὶ δόξα νὰ ἔχη ὁ θεός, διότι ἡ ἀνεψιά σου δὲν καταπίθεται μὲ κανένα τρόπον νὰ εὔγη ἀπὸ ἐδῶ . . . καὶ νὰ μοῦ στίλης τὰ ἄνω ὡς τὴ Λαμπρὴ μὲ τὸν Κώστα Λάλο . . . νὰ βγάλω τῆς δύο καὶ ὁ θεός θέλει κυβερνήσῃ διὰ τὰς ἄλλες δύο καὶ ἄς ἴνε καλὰ ἡ ἀφεντία σου . . . ἄλλο δὲν σοῦ γράφω παρὰ ἔτσι νὰ σοῦ δώσῃ ὁ Θεὸς καλὸν γῆρας καὶ τιμημένον, μετὰ θάνατον δὲ νὰ σὲ ἀξιῶσῃ τῆς ἐπουρανίου βασιλείας . . .».

23

1693 Ἰουλίου 26. ὁ Πᾶνος Μαρούτσης^α γράφει ἐξ Ἰωαννίνων πρὸς

ἄσπρων (δρα ὑποσημ. ἀρ. 22), συνάγομεν τὸ συμπέρασμα ὅτι περιουσία 10.000 γροσίων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦτο ὄχι συνήθης, ἀλλὰ τοῦναντίον, σπανιστάτη. Καὶ ἀφοῦ μὲ 40 ἄσπρα ἠγοράζοντο τρεῖς ὀκάδες κρέατος, γάλα, ὀπωρικά καὶ ἄλλα χρειαζούμενα, ἄτινα σήμερον ἀγοράζονται μόνον μὲ 140 δραχμὰς περίπου, ἄρα τὸ ἄσπρον ἐξισοῦται μὲ 3.50 δραχμὰς καὶ τὰ 10.000 γρόσια = σημερινὰς δραχμὰς τέσσαρα ἑκατομμύρια περίπου. Καὶ ἔχοντες ἐξ ἄλλου ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ μισθὸς τοῦ, ἐν τῇ πρώτῃ Σχολῇ τοῦ Γυιόνμα διδάσκοντος, Ἱερομονάχου Γεωργίου Σουγδουρῆ, ἦτο 100 τζεκίνια (δρα ἀπόδειξιν Χαΐδως ἐν Κεφ. ΣΤ.) ἦτοι ἄσπρα 30.000, δεδομένης τῆς τότε ἀγοραστικῆς ἀξίας των, εὐρίσκομεν ὅτι ὁ μισθὸς του δὲν ἦτο γλίεχρος ὡς νομίζει ὁ Ἅγιος Ἀθηναγόρας (δρα Ἑπ. Χρ. 1929 σελ. 61), ἐξ ἐναντίας, ἦτο πλουσιοπάροχος.

α) περὶ τῶν Μαρουτσαίων ἀνεύρομεν ἐσχάτως καὶ ἄλλα ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 1026 φακέλλῳ τοῦ Κρατικοῦ Ἀρχείου (Inquisitori di Stato) καὶ μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ γενεαλογικὸν δένδρον τῶν ἐπιγόνων τοῦ γράψαντος τὴν παροῦσαν ἐπιστολὴν Πάνου Μαρούτση: υἱοὶ τούτου: Λάμπρος (ὁ εὐεργέτης) Ἀναστάσιος, Σίμων καὶ Χριστόδουλος. Οἱ Λάμπρος καὶ Σίμων παρέμειναν ἄγαμοι καὶ ἀπεβίωσαν ὡς εἶδομεν ἐν Βενετία, ὁ μὲν Λάμπρος τῇ 31 Μαρτίου 1739 ὁ δὲ Σίμων τῇ 23 Ἰουλίου 1747. Ὁ Ἀναστάσιος ἀποθανὼν ἐν Ἰωαννίνοις τῷ 1731 ἔσχε δύο ἀρρενας τὸν Πάνον καὶ Ἀνδρέαν καὶ δύο θυγατέρας τὴν Διαμάντων καὶ Ἑλένην. Καὶ ἡ μὲν Διαμάντω συνεζεύχθη τὸν Ἀλέξιον Παπαλέκαν, ἡ δὲ Ἑλένη τὸν Θωμᾶν Καραγιάννην. Ἐκ τῶν δύο ἀρρένων ὁ μὲν Ἀνδρέας ἀπεβίωσεν ἐν Βενετία πρὸ τοῦ 1737 (δρα Κωδεῖκελλον Λάμπρου εἰς τὸ Θ. Κεφ.) ὁ δὲ Πᾶνος ἐδολοφονήθη ὡς εἶδομεν ἐν Βενετία τῇ 23 Φεβρ. 1756. Ὁ Χριστόδουλος τέλος, ἀδελφὸς τῶν προαναφερθέντων Λάμπρου, Ἀναστασίου καὶ Σίμωνος, συζευχθεὶς τὴν κόρην τοῦ Πάνου Λεοντάρη Καραγιάννη ὀνόματι Μπενέταν, ἔσχε τέσσαρας υἱούς: Ζαχαρίαν, Πᾶνον, Κωνσταντῖνον καὶ Λάμπρον.

Μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Πάνου, ἐνεφανίσθησαν κληρονόμοι: ἡ ἀδελφὴ του Ἑλένη σύζυγος τοῦ Θωμᾶ Καραγιάννη καὶ ἡ ἀνεψιά του Εὐφροσύνη Παπαλέκα—κόρη τῆς ῥηθείσης Διαμάντως, συζευχθεῖσα τὸν Ἰωαννίτην Ἀνδρέαν Θεοδοσίου, ἀλλὰ μὴ δυνηθεῖσαι νὰ ἐπιτύχουν εἰρηρικὸν διακανονισμὸν τῶν κληρονομικῶν ζητημάτων, προσέφυγον εἰς τὰς Ἑνετικὰς Ἀρχάς, ἐξαιτούμεναι τὴν ἐπέμβασίν των. Καὶ ὑπάρχει ἐν τῷ φακέλλῳ μακροσκελῆς αἴτησις τῆς Ἑλένης Μαρούτση πρὸς τὸν Γαληνότατον Πρίγκηπα—τὸν Δόγην, ἐν ἧ ἐκθέτει πῶς ἐγκατέλειψε τὴν πατρίδα τῆς Ἰωάννινα ὅπου ἀφῆκε τὸν σύζυγόν της μετὰ τεσσάρων τρυφερῶν ὑπάρξεων καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Βενε-

τὸν ἐν Βενετία συμπέθερόν του Νικόλαον Γλυκύν . . . «ελαβα την τιμιαν της απο 12 του παροντος και ιδα να μου γραφη δια την κρησην μου με τον Ἰωανη ανηψιον μου πως την πια κόντρα εγω εις τὸ μαγηστρατο

τίαν ἵνα λάβῃ τὸ ἀνήκον τῷ ἀδελφῷ της Πάνῳ μερίδιον. Ἐπιβεβαιοὶ τὸν τραγικὸν τούτου θάνατον καὶ πῶς με τὴν ἀποβίωσιν τοῦ πατρὸς της Ἀναστασίας ἐπισυμβᾶσαν τῷ 1731, ἡ περιουσία ἔμεινεν εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ θείου της Χριστοδοῦλου Μαρουτίου καὶ πῶς οἱ υἱοὶ τοῦ Χριστοδοῦλου τώρα θέλουν νὰ τῆς δώσουν μόνον τὸ ἡμισυ τῆς ἐν Ἰωαννίνοις καὶ Ἄρτῃ περιουσίας ὑπολογιζομένης εἰς Δουκάτα 226754. Ἀλλὰ τὰ ἡμισυ ταύτης τῆς ἀνήκει, κατὰ νόμον δὲ τὸ ἄλλο ἡμισυ δὲν εἶναι διαθέσιμον ἐξ ὀλοκλήρου ὑπὲρ τῶν ἀρρένων καὶ τόσῳ ὀλιγώτερον ὅταν ἐγκαταλείπουν τὴν ὀθωμανικὴν ἐπικράτειαν καὶ ἐγκαθιστῶνται μονίμως ἄλλαχοῦ. «Ἀποθνήσκοντος τοῦ πατρὸς τὰ ἔθιμα καὶ οἱ νόμοι τῶν Τούρκων α — ἐπιλέγει ἡ Ἑλένη ἐν τῇ αἰτήσει της—ἐπιτάσσουν ἵνα οἱ σπειρόμενοι ἀγροὶ περιέρχωνται ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς ἄρρενας κληρονόμους, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης οὐσίας ἦτοι ἐπιπλα, κτίρια, μετρητά, Συναλλαγματικά καὶ ὅ,τι ἄλλο κινήτων περιουσιακὸν στοιχείον, τὸ $\frac{1}{5}$ περιέρχεται εἰς τὴν σύζυγον τοῦ ἀποθνήσκοντος καὶ ἀπὸ τὰ ὑπολειπόμενα $\frac{4}{5}$, τὰ $\frac{2}{5}$ ἀνήκουν εἰς τοὺς ἄρρενας κληρονόμους — υἱοὺς τοῦ θνήσκοντος — τὸ δὲ $\frac{1}{5}$ τῶν $\frac{4}{5}$ εἰς τὰς θήλειαις. Ἐὰν οἱ ἄρρενες εἴνε ἀπόντες καὶ ἐγκατεστημένοι εἰς ἄλλην χώραν—ἔξω τῆς Τουρκικῆς Ἐπικρατείας—τότε ὅλη ἡ κινήτη καὶ ἀκίνητος περιουσία περιέρχεται εἰς τὰς θυγατέρας τοῦ θνήσκοντος, πλὴν τῶν ἐσπαρμένων ἀγρῶν, οἵτινες περιέρχονται εἰς τὴν κατοχὴν καὶ κυριότητα τοῦ Μεγάλου Σουλτάνου ἦτοι εἰς τὸ Κράτος, ἀλλ' ἔχουν τὸ δικαίωμα αἱ θήλειαι κληρονόμοι νὰ τοὺς ἐξαγοράσουν καταβάλλουσαι τὴν ἀξίαν των».

Ὁ Ἐνετὸς Δόγης παρέπεμψε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τοὺς Inquisitori di Stato (= Κρατικοὶ Ἀνακριταί) οἵτινες καὶ ἀνέθεσαν εἰς διαιτητὰς καὶ πραγματογνώμονας τὴν ἀπογραφὴν τῆς συνολικῆς περιουσίας τῶν Μαρουτσαίων καὶ ἡ ἐκθεσις τῶν πραγματογνωμόνων ὑποβληθεῖσα τῇ 2 Μαΐου 1758 μακροσκελεστάτη καὶ λεπτομερεστάτη, ἐμφανίζει ἐνεργητικὸν τῆς κολοσσιαίας περιουσίας τῶν Μαρουτσαίων εἰς Δουκάτα ἐν ἑκατομύριον ἑπτακοσίας ὀγδοήκοντα ἑννέα χιλιάδας καὶ ἑκατὸν τριάκοντα δύο (1.798.132) ἦτοι πρὸς λίρας 6 καὶ σολδία 4 ἑκαστον—λίρας Ἑνετικὰς (11.092.618) ἑνδεκα ἑκατομύρια ἑνετήκοντα δύο χιλιάδας ἑξακοσίας δέκα ὀκτώ!!! Καὶ τὴν σημαντικὴν ταύτην περιουσίαν τὴν ἀπέκτησαν εἰς διάστημα ἐξήκοντα μόλις ἐτῶν, ἀφότου δηλονότι ἦλθε κατὰ πρῶτον ὁ Λάμπρος ἐν Βενετία (ἴδρα Διαθήκην).

Μεταξὺ τῶν στοιχείων τοῦ ἐνεργητικοῦ, μέγιστον ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν τὰ ἀφορῶντα τὴν ἐν Ἑπίρῳ περιουσίαν των. Καὶ τὸ εὐρετήριο τοῦτο τῆς ἀπογραφῆς περιέχει πολλὰ κεφάλαια. Καὶ πρῶτον β τὸ τῆς κτηματικῆς των περιουσίας ἐν Ἄρτῃ καὶ Ἰωαννίνοις ἦτοι Κτῆμα εἰς Ζέλοβαν ἀξίας ἄσπρων 109343. Λειβάδι εἰς Μουνέβολα ἀγορασθὲν ἀπὸ τοὺς Ζουλφικὰρ βέην καὶ Πασιοαχμέτ βέην ἀντὶ 44.000. Χωράφι εἰς Ζέλοβαν τοῦ Πάνου Μπαρμπέρη 10.000. Ὅμοιον τοῦ Πασιδ'Ομέρ βέη 34 χιλ. Κτῆμα ἀγορασθὲν ἀπὸ τὴν Ἑλένην Ἱερομνήμονος 82 χιλ. Λειβάδι εἰς τὸ Ποντιτσέλι ἀπὸ τοῦ Ἀμουρλά βέη, 60 χιλ. Οἰκίαι, ἀμπέλια καὶ χωράφια ἀπὸ διαφόρους εἰς Ζίτσαν

α) ἐνδιαφέροντα λίαν τὰ στοιχεῖα ἄτινα μᾶς δίδει ἡ παρούσα ἐπιστολὴ ὡς πρὸς τὸ ἰσχυρὸν κληρονομικὸν δίκαιον κατὰ τὸ δευτέρον ἡμισυ τοῦ 18ου αἰῶνος ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ.

β) Ἰταλιστί.

ντε σουπεριόρι⁶⁷ καὶ τὴν ἀπελάρησες⁶⁸ εἰς τὴν Κουαραντία και μου γραφίς να ελθω εἰς Βενετηα . . . ανισως και δεν μου εγενονταν τοσος χαλασμός και αφανισμος εδω ἔξω σημερα ηθελα κινησω δια να ἔλθω . . . αμα

67) πρωτοβάθμιον πολιτικὸν δικαστήριον.

68) arpellarsi=ἐφεσιβάλλω.

144 χιλ. Ἀμπέλι εἰς τὴν προσκύνησιν τοῦ Πασιῶ ἡμέρ βέη 60 χιλ. Οἰκία τοῦ Φιλίππου Σεάνου 37 χιλ., ὄμ. ἀπὸ τὴν Σωζάνναν Μπαλτεσοπούλου 18680. Χωράφια εἰς Κωστακιοὺς και Κομπότι ἀπὸ τὸν Ἀλῆ μπέην Ἀσλάν Ἀγᾶ Γιασένδο 230 χιλ., Χωράφια ὄμ. ἀπὸ τὸν Κώστα Καλημέρην 105 χιλ., ἀπὸ Οὐνταπάσινα 182 χιλ. Οἰκία ἐν Κομπότι 38400. Χωράφια ἀπὸ τὸν Σγοῦρι Κάσσο 15 χιλ. Χωράφια ἐν Κομπότι ἀπὸ τὸν Χουσεῖν Χασᾶν Ἐφένδην 260 χιλ., ἀπὸ τὸν Ὀσμᾶν Ἐφένδην 132 χιλ., ἀπὸ τὸν Ἰσμαήλ Ἀγᾶ Τζέρα και τὸν υἱὸν του χωράφια ἀξίας 186 χιλ., ἀπὸ τὸν Καλὸ Κομπολιάνο 209 χιλ. Ἐν ἀγρόκτημα εἰς Κομπότι τοῦ Χρήστου Ἀντωνοπούλου 658.736 ἄσπρα. Ἀπὸ τοὺς κληρονόμους τοῦ γέρω Στάθη χωράφια ἀξίας 180 χιλ., ἀπὸ Στασινήν Γεροκίρη 30 χιλ., τὸ 1/2 τῆς ἀξίας τοῦ ἐλαιῶνος τοῦ γέρω Στάθη (τὰ ἄλλα 2/3 ἀνήκουν εἰς τὸν Ἰωάννην Μπέρκον και Δῆμον Λεονδίκην) ἀξίας 80 χιλ. Ἀγρόκτημα εἰς τὸν Κάμπον τῶν Γιοργουσοῦς ἀπὸ τὸν Μεχμέτ ἀγᾶ ἀξ. 420 χιλ., ἀπὸ τὸν Ὀσμᾶν Ἐφένδην χωράφια εἰς Πλέσια και δύο κῆποι εἰς τὸ Μαράτι και Παναγιά 30 χιλ. Εἰς τὰ Πλέσια ἀπὸ τὸν Χέλιον 150 χιλ. Εἰς τὸν Κάμπον ἀπὸ τὸν Κώστα Καλημέρην 27 χιλ. Εἰς τὸν Κάμπον τῆς Κοινότητος Γιοργουσοῦς 108 χιλ. ἀπὸ χωρικοὺς 24 χιλ., ὁ Κάμπος Χρήστου Ἀντωνοπούλου 84 χιλ. Εἰς τοὺς Κωστακιοὺς χωράφια ἀπὸ τοὺς κληρονόμους Καλημέρι 120 χιλ. Ἐπὶ πλέον ἀπὸ τὸν Μουσταφᾶν βέην εἰς τὸν αὐτὸν Κάμπον 80 χιλ. Σπίτια εἰς Γιοργουσοῦς και Πλέσια 120 χιλ., Σπίτι εἰς Ἄρταν τοῦ *Monsiè Broca*^α per zecchini^β 1000 και λογαριασμοὺς τοῦ χρέους του ἐν ὄλφ ἄσπρα 540 χιλ. Ἐν ὄλφ ἡ κτηματικὴ περιουσία ἐν Ἑπείρῳ ἀνέρχεται εἰς ἄσπρα 4.774.659 και πρὸς 120 ἄσπρα τὸ ἀσλάνια=ἀσλάνιο 39.788. Εἰς ταῦτα προσθετέα και ἡ ἀξία τῆς πατρικῆς οἰκίας ὡς ἐξῆς: ἀγορὰ οἰκίας Βλάχου Νικόλα 4000 ἀσλ. Τόπος ἀγορασθεῖς ἀπὸ τὴν Κάλλιοβα 83.40, ἀπὸ τὸν Μπαριόκολο 250. οἰκοδομὴ πατρικῆς οἰκίας ἐσωτερικῶς ἀσλ. 6179.56, ἐξωτερικῶς 1842.67, τὸ ὄλον ἀσλάνια 12.355.43. Ἐπίσης καταγράφεται ἄνευ ἀξίας ἀντιστοιχοῦ, 1 κατάστημα εἰς τὸ Μπεζεστέν. Περαιτέρω σημειοῦνται τὰ ἐμπορεύματα ὡς και ἄλλα περιουσιακὰ στοιχεῖα ἐκ συνεταιρισμῶν μετὰ διαφόρων ἐμπορικῶν οἰκων ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ και εἰδικῶς διὰ τὰ Ἰωάννινα παρατίθενται τρεῖς κατάλογοι ὀφειλετῶν, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρῶτος εἶναι *dì/venuna sreganza*=οὐδεμιᾶς ἐλπίδος, ὁ δεῦτερος εἶναι ὀλίγης ἐλπίδος και ὁ τρίτος εἶναι καλῆς ἐλπίδος ἤτοι ὁ μὲν πρῶτος περιλαμβάνει τοὺς ὀφειλέτας πού δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ καταβάλουν τὸ χρέος, ὁ δεῦτερος τοὺς ἀμφιβόλους και ὁ τρίτος τοὺς φερεγγύους. Καὶ κρίνομεν εὐλογον νὰ παραθέσωμεν τὰ ὀνόματα πάντων τῶν ὀφειλετῶν οἱ ὅποιοι ἔξων τότε (τῷ 1756). Καὶ ἀρχίζομεν ἀπὸ τὸν πρῶτον Κατάλογον (τὰ ὀνοματεπώνυμα εἶναι γραμμένα Ἰταλιστὶ και παρουσιάζονται κάπως ἡλλοιωμένα) Νικόλ. Μίρκας, Ἰωάννης Παπαδιάς, Διαμάντη Μαρτανσίν, Πρόκος Πιριτσελβάν, Χρήστο Καραγ-

α) ὁ *Monsieur Broca* εἶναι ὁ ἐν Ἄρτη πρόξενος τῆς Γαλλίας *de Brocade* (βλ. 20ὸν Κεφάλ.).

β) τὰ τεκνίγια τότε ἤξιζον 475 ἄσπρα. ἤτοι 475.000 τὸ σπίτι και 65.000 τὸ λοιπὸν χρέος τοῦ *Brocade*.

εγὼ ἀποφασισα νὰ κινηθῶ γιὰ τὴν Ἐλασσὼνα καὶ πηγενῶ νὰ ντρετζαρῶ^α τοὺς εβρεοὺς δια μερικο μεταξὶ οπου εχῶ νὰ λαβῶ καὶ εχοντας νὰ μου το δωσουν τοῦ αγίου δημητρίου θελο το αφισο οπησω με καμμια ορδηνια καὶ εγὼ θα προσπαθῆσω νὰ λαβῶ μερικαὶς τζέργαις οπου εχο δομενα ασπρα εἰς τα χορια οτι σαν δεν μὲ νιώσουν εδῶ της τζέργαις της πωλοὺν ἀλλοῦ καὶ ταις βερεσεγεδαῖς^β μου οπου εχο ἐξω στους Τουρ-

70) *drizzare*—εὐθύνω, διακανονίζω.

71) —πιστώσεις.

κιάζη, Διαμάντη Μολία, Ἰωάν. Καλοχωρίτης, Μανούσος Ζαμάρας, Ἰωάννης Ἀναγούλιας, Στέφανος Τινελιά, Νικόλ. Φράγκος, Δημήτριος Κουρμέκης, Δημητρ. Βερβέρης, Λάμπρος Παπαδημος, Πᾶνος Δρίνος, Ἀναστ. Στάμος, Πᾶνος Σινδέρης, Ἀναστ. Παξιμάς, Δημήτριος Πράσιος, Νικόλαος Ζάχος, Μεχμέτ Πασσιὰ Μπεμπρὶ Πατσιαντά, Καλίμπεη ὁμέρ Πατσιαντά, Αἰση (Γάλλος) Ἰμπραήμ Πασσιὰ, Χασάναγα Μουσταφᾶ Πασσιὰ, Ἰσρέφαγα Ὀγλανᾶν, Καλὶν ἀγᾶ, Πᾶνος Ἀλεξίου, Χρῆστος Μπαλασοῦρας, Γεώργιος Βαλιμούδης, Ὀντὰ Πασσιὰ Ἀρτινός, Ἀναστ. Λάλος, Λάμπρος Μπεσολάκης, Μενίδας Ἀρτινός. Ὅλοι αὐτοὶ χρεωστοῦν ἀσλάνια 21.125. Καὶ ἰδοὺ ὁ δευτέρως Κατάλογος τῶν ἀμφιβόλων: Σπῦρος Παπαδόπουλος, Ζῶτος Παξινός, Κώστα Μάρκος, Ἰωάννης Μάρκος, Κωνσταντῆς Μίσσιος, Monsiè de Filandria (Γάλλος), Γεώργιος Θεμελής, Ἐμουρλάβης, Κίτσιο Παπᾶς ἐκ Ζέλοβας. Τόλη Φουντούκης, Πασσιὰ μπέη ὁμέρ μπέη, Ἀλῆμπεη Ἰμπραήμ Πασσιὰ, Θεμελής Ρίζος. Δημήτριος Ἰσσιανόπουλος, Πασσιὰ Σουλφικάρ μπέη Ἀχμέτ βέη, Μεχμέτ Ἐφένδη Κυπριώτης, Μέραγα Τζιαφέρ, Μουλά Ἰσμαήλ Ἐφένδη, Μόσχος Νικολός, Ὀσμᾶν Ἐφένδη Κούμπουλο, Ἀναστ. Παπαφίλος, Ἀλιάγα Σιόμπολο, Σουλεϊμᾶν Πασσιὰ καὶ Χουσεϊν μπέη Μουσταφᾶ Πασσιὰ, Οἰκία τοῦ Διονυσίου, Ἀσλᾶν ἀγᾶς καὶ ὁ υἱός του, Γεώργιος Ἀντωνόπουλος, Θεμελῆ Παπᾶς, Ἐπαυλις^α εἰς Κωστακιούς (Ἄρτης), Μεχμέτ Ἐφένδη Τσιαντούλας, Κυριάκος Ἰωάννου, Ἐπαυλις εἰς τὰ Μουλιανὰ τῆς Ἄρτας, Ἐπαυλις εἰς Γεωργουσαῖτες, Δημήτριος Καρούγα, Ἀλέξιος Καρούγας, Ἐπαυλις εἰς Κομπότι. Χρῆστος Πάσχος, Ἰωάννης Στάνος, Μουσταφᾶ Χότζα, Κίτσιο Καλκάνη, Μεχμέτ Ἐφένδης Καμπαράδας, Μεχμέτ Ἐφένδη Πασσιὰ ἐξ Ἰωαννίνων. Μεχμέτ Χουσεϊν Τζιατοῦσι, Μπακίρ ἀγᾶς (Ἄρτης), Ἀνδρέας Πάντος, Κωνσταντῆς Πάντος, Τόλη Δάσιος. Τσελεπῆς ἀνεψιός τοῦ Ἀμπουλά. Ἰμπραήμ βέης βοϊβόδας τῆς Ἄρτης, Μουσταφᾶ μπέης Κουνὶ βέης, Σύντροφοι Ἀρκούδα, Μεχμέτ Ἐφένδης Κόκορο, Μεχμέτ Ἐφένδη Ἀργυροκαστρίτης, Πᾶνος Σιαράβας, Γεώργιος Νικόλας, Κώστα Μακρῆς. Ὀλικὸν ἀσλάνια 36.307. Καὶ ἰδοὺ τέλος ὁ κατάλογος τῶν φερεγγύων ὀφειλετῶν. Ἀγγελικὴ Καραγιάννη, Θωμᾶς Καραγιάννης, Μπαλᾶνος Πάλλης καὶ υἱός του Ἰωάννης, Χρῆστος Ἀντωνόπουλος, Μουφτῆ Ἐφένδης, Κανούσω σύζυγος τοῦ Πάσιο Ἀχμέτ μπέη, *Πρόξενος Boule*, Δημήτριος Καραγιάννης, Δημήτριος Λαγός, Πᾶνος Σάβας, Παπακώστας ἀπὸ τὰ Τσιαρίτσιανα, Ἀληζῶτ υἱός τοῦ Ἀσλᾶν ἀγᾶ, Δραγομᾶνος Μαρῖνος, ἡ Σύζυγος τοῦ Ἀρκούδα, Ἀλέξιος Συλίβεργος, Κυριάκης Ἰωάννου, Ἰωάννης Δάσιος καὶ Σία, Ἀναστάσιος Κωνσταντᾶς καὶ Σία, Ἀναστ. Νικολέτας, Γιαννοῦσος καὶ Θεοδόσιος Τσιγαρᾶς, Χριστόδ. Μοσπινώτης, Γεώργιος Γιάσας, Ξάνθω Γιανικαρόπουλο, Μοναστήριον τοῦ Σωτήρος, Κώστας Μπόνη, Φέξος ἰδικός μας σιούμπασης^β, ἐνοικιασται τῆς Ζέλοβας, Νικόλαος Λέκκας,

α) ἡ κοινῶς λεγομένη Κούλα ἢ Κονάκι.

β) —εἶναι ὁ πακτωτῆς τοῦ ἀγροκτήματος.

κους ὅσα ἠμπορεσο νὰ λαβῶ καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἀφηνῶ νὰ χαθουν... καὶ φρόντισε ἡ αφεντία σου νὰ περλονκαριστῇ¹² καὶ κοντινουαρισε¹³ καθως πρέπει δια τὴν υποθεσί μου οτι δεν εχis καμμία αφορμὴ νὰ βαρεθῆς ἀπο ἐμενα οτι εστάθικα πιστοτατος ἐδικος του ἀρχοντικου σου σπιτιου βεβεα καὶ του ἠγαπημενου γαμβρου κυρ Μιχελη μα αὐτος δια νὰ θελλῃ

72) prolongare=μακρύνω, παρατείνω.

73) Continuare=ἐξακολουθῶ.

Πάνος Θεοδοσίου καὶ υἱός του Ἀνδρέας, Ἑλένη Μαρούτση Καραγιάννη, Μιχαὴλ Μοσπιγιώτης, Μητροπολίτης Ἁρτης Παῖσιος, Μιχ. Σάβας, Ἰωάννης Κάλιος, Ἀργύρης καὶ Πλακάς, Καραλής ἰδικός μας σιούμπασης καὶ Ἀναστ. Πλακάς. ὄλικόν 50.392.

Ἄλλὰ τὸ σπουδαιότερον στοιχεῖον τοῦ φακέλλου τούτου εἶναι, καθ' ἡμᾶς, ἡ λεπτομερὴς ἀπογραφή τῶν ἐπίπλων ὅσα ἠύρισκοντο εἰς τὸ ἀρχοντικόν τοῦ Μαρούτση ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 1 Ἰουλίου 1756. Οὕτω μανθάνομεν, πρώτην τῶρα φορὰν, ποῖα καὶ πόσα ἐπιπλα ἐκόσμουσαν τὰ ἀρχοντικά τῶν Ἰωαννίνων—τὰ ὅποια ἀπετέφρωσεν ἡ κατὰ τὸ 1820 πυρκαϊὰ—καὶ εἰς ποῖον βαθμὸν πολιτισμοῦ ἠύρισκοντο τότε. Ἡ ἀπογραφή εἶναι συνιεταγμένη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ ἄρχεται οὕτω «Ἰνβεντάριο α» τῶν κινητῶν παλαιῶν, κενούριων τοῦ ὀσπητίου Μαρούτση εἰς Ἰωάννινα, τῇ 1 Ἰουλίου 1756.

Μαξιλάρες τζιζατουμέναις β 24, ὁμοιας κατώτερας εἴκοσι τέσσαρες, ὁμοιας χρυσαῖς 8 γ, ὁμ. ρούχιναις παλαιες καὶ κενουριες 25, ὁμοιας στάμπινες δ παλαιές καὶ κενουριες 25, Μακατία ε ρουχίνα 6, ὁμ. ἀπο ἰνδιάννα μαλλινα 6, ὁμ. ἀπο ἰνδιάννα τῆς φεανδρας ς 6, ὁμ. ἀπο τὴν κρεβατα 3, ὁμ. κατοτερα 3, ὁμ. δια τὴν κρεβατα κατω δύο, ὁμ γαλαζία ρουχίνα δια τὴν καμαρα χιμονιατικη 4, ὁμ. δια τοὺς ονταδες ζ παλαια 6, ὁμ. παρδαλα δια τὸν οντα 4, πείκια η μεγάλα δύο, ὁμ. μικρότερο 1, χαλη θ μικρο ενα, σιντζιαδεδες ι τρεῖς, Κετσέδες ια μεγάλες καλες δυο, ὁμ. κατοτερες παλαιαῖς τρεῖς, ἀντρομίρα μωραϊτικια μία, Καρπετες σαλονητικες μικρες καὶ μεγάλες 6, κιλιμια καὶ καρπετες 4, ὁμ. δια τοὺς ονταδες οκτω, ὁμοια παλαια δια μπασια 2, Μαξιλαρια καναβατσένια μὲ μαλλή 70, Χιράμια μπαρμπαρέζικια φ πεντε, ὁμ. Ἰωαννητικα 4, φιλιτζάνια φαριφερια ψ 100, πιατα μικρα καὶ μεγάλα φαριφεριά 100, βάζα μικρά 5, τσινια

α) =εὔρετήριον, ἀπογραφή.

β) ἡ ἐνετ. μετάφρ. σημειῶναι «di borra» =ἐκ γναφάλου (χονδρομάλλου).

γ) ἡ ἐνετ. μετάφρ. ἔχει: dgarro d'oro =ἐκ χρυσοῦ ἐριούχου, χρυσοποίκιλτες.

δ) =τυπωτές.

ε) Μακάτ (τουρκ. λ.) κυρίως σημαίνει τὸ μέρος ὅπου κάθηται τις ἤτοι σοφᾶς (μπάσι ὡς λέγουν στὰ Γιάννινα). Κατὰ συνεκδοχὴν δὲ μακάτια λέγονται τὰ ἐξ ἐριούχου καλύμματα ποῦ ἐπιτίθενται ἐπὶ τῶν σοφάδων, μπασιῶν κ.λ.π.

ς) ἐπαρχία τοῦ Βελγίου.

ζ) τουρκ. λ. =δωμάτια.

η) Πείκια ἐκ τῆς Περσ. λ. πεί=ποῦς, εἶνε μικροὶ τάπητες διὰ τοὺς πόδας.

θ) τουρκ. λ. =τάπης.

ι) ἐκ τῆς ἀραβ. λέξ. sedj dé=λατρεια, προσκύνημα, εἶνε μικροὶ τάπητες ἐφ' ὧν προσεύχονται οἱ Μωαμεθανοί.

ια) τουρκ. λ. =κάλυμμα χνουδωτὸν (ἐκ πιλήματος, Γαλλ.=feutre).

ιβ) Μπαρμπαριὰν ὀνόμαζον τὴν Τρίπολιν, Ἀλγερίαν καὶ Τύνιδα.

ιγ) ἐκ τῆς Τουρκ. λ. φαρφουρί =πορσελάνη.

ολα κατα τιν γνώμιν του καμμία φορὰ σκανδαλιζεται χωρις αφορμην βεβεια ετσι σου πρεμετέρο ὁ ενοσιον του φοβερου κρητοῦ και τουτο ας το ἀποδίζουν τα εργα μου και σιγγαλα και αὐτὸς εἶνε πολλα μαθημενος τα της Τουρκίας και η αυθεντία οπου ησε τιμιος γερος και ησε απερασμενος απο πολλα κάμε εκεινα τα τιμημένα και αρεσουμενα του Θεοῦ οτι ερεμεταριστικα¹⁴ εἰς την αυθεντία σου και η υποθεσί μου εινε μεγαλι αθηκία οπου βωα... καμε ολα οσα κανουν χρεια να σπατσα-

74) = προτίθημι, προαναφέρω.

75) rimettersi = επαφίεμαι, ἐμπιστεύομαι.

μικρά 20, Μαστραπάδες αγκῶνος 100, λίμπες τῆς Φράντζας καὶ Ἀγκῶνος 150, Τζινιά ομ. δέκα, Γαλικὰ διάφορα τῆς Μποέμιας 150, σεπέτια παλεὰ τετραγκονα τρία, ομ. μακριὰ 2, ομ. κενούρια τρία, ομ. μικρὰ τρία, Κασέλες κάρυνες Βενέτικες τέσσαρες, ομ. Ἰωαννήτικη μία, ἀρμέρη ἕνα, σκρίνιο ἕνα, Παπιλώματα ἀπὸ χρῖσο χαταγή δύο, ομ. ἀπὸ δαμάσκο παλεὸ 1, ομ. ἀπὸ σταμπα μεταξωτὸ 1, ομ. ἀπο σταμπα φιάντρας 2, ομ. ἀπὸ στάμπα λαρισινήν ἕνα, Γιάμπολαις νευτικεύκiais α 4, ομ. Κατώτερες δέκα, Βελέντζες κόκινες 12, ομ. παλαιαὶς τρεῖς, Μπερδέδες κενούργιους δύο, ομ. παλαιούς τεσσαρες, Μποχαροποδιαὶς χρῖσαις δύο, ομ. ἀπὸ μεταξωτὴ στάμπα 1, ομοιαὶς ρουχιναις και ἀμπένιαὶς 5, Χοσε β δι' ἄλογα ρεκαμάδο γ, ομ. ρούχιναις παλαιαὶς δύο, ομοιαὶς στάμπιναις δύο, στροματα δια κιμίση μεγάλα 5, ομοια μικρότερα πέντε, ομοια κανναβατζένια δια μπάσια ἑννέα, ομοια μικρα δια κρεβατια 10, ομ. μικρότερα 10, κασελοπούλες τρεῖς, σιδερένια κασέλα μία, Καζάνια μικρα και μεγάλα δεκα, τετζερεδες μικροὶ καὶ μεγάλοι 21, σινιά πολιτικά δύο, ετερα βενέτικα μεγαλα δύο, ετερα μὲ σαβάτια οκτώ, ομοια μικρὰ 4, ομ. μικρότερα πέντε, ταψιά μικρὰ καὶ μεγάλα πέντε, τζιούμια μικρὰ καὶ μεγάλα 4, λιγένια μὲ τὰ λιμπρία τους 5, ῥάχτια 8 μαλαματοκαπινομενα ἀπο χαλκομα δύο, ζουγγιά ἀπὸ μπροῦτζο ζευγάρια 2, ρουσμπης α ενας, σαγανια καλαλένια ψιλὰ τριαντατέσσαρα, ἀπλάδες καλαλένιες μικρὲς και μεγάλες 22, πιάτα καλαλένια 100, σαγάνια ἀπὸ χαλκομα μὲ σκεπασματα 37, ὁμοια χωρις σκεπάσματα 30, ἀπλάδες χαλκωματένιες 27, ομοιαὶς μικρότεραις 12, ῥακοκάζανα 2, αλογο τῆς καβάλλας ενα, Μουλάρια δια φόρτωμα τρία, ομοια εἰς Κομπότι μικρὰ δύο, βουβάλια μικρὰ καὶ μεγάλα εἰς Γιοργουσιούς 12, πρόβατα και γίδια εἰς Μπάρτζης 80, Καπάσες ζ μι-

α) ἢ Ἱταλ. μετάφρ. τὴν λέξιν ταύτην ἀποδίδει : ἐξ Ἀδριανουπόλεως. Μάλλον ὁμως πρόκειται γιὰ «ναυτικαῖς».

β) ἐκ τοῦ ἀραβ. gachié (Γαλ. housse) εἶναι τὸ ἐπίβλημα, τὸ ἐπίπτιον, τὸ ὑπόσαγμα (κ. χασῶς κατὰ Σκαρλάτον Βυζάντιον, κατ' ἄλλους δὲ χασιῶς).

γ) Ἱταλ. λ. = κεντημένο. Κατὰ τὸν φίλτατον κ. Ἀλέξανδρον Λιβαδέα, ἕνα ἀπὸ τοὺς ἐλαχίστους διανοσομένους Ἰωαννίτας ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τῆς παλαιῆς ἱστορίας τῶν Ἰωαννίνων, τὰ ὑποσάγματα εἰς παρφηγμένας ἐποχὰς ἦσαν ἐκτάκτου πολυτελείας. Ἡ χασιά π. χ. τοῦ ἀρχόντος Ἰωαννίτου κὺρ Ἀλέξη Μίσιου ἦτο πεποικιλμένη μὲ πραγματικὰ μαργαριτάρια, οἱ δὲ χαλινοὶ και ἀναβολεῖς εἶχον διαποικίλματα ἐκ καθαροῦ χρυσοῦ.

δ) περσ. λεξ. = ἱπποσκευὴ (τὸ τακίμι τοῦ ἀλόγου).

ε) ἢ ἐνετ. μετάφρ. σημειώνει : mazzaroi ἦτοι musevuola = χαλινός.

ς) = χωρίον παρὰ τὰ Ἰωάννινα.

ζ) = πῖθοι (κλούπια).

ρετα.¹⁶ εἰς τὴν Κουαραντία τὴν ἀνοθεν ἀποφασί . . . τότε θελομεν τρεῖς εἰς τοὺς νόμους μας καὶ θελομεν ἰδῆ ἐκεῖ ἀν ἡ ἀδελφαίς μας ὄντες παντρεμενες καὶ προικισμεναις ἀπο τον πατέρα μας καὶ ἡμης τα ἀρσενικα

76) sprizzate=σκουπίζω, σαρώνω.

κρῆς καὶ μεγάλας δέκα, ὁμοῖες μικρῆς στάμνες 15, βαγένια εἰς Ἰωαννίνα μικρὰ καὶ μεγάλα 10, ἔτερα εἰς Ζέλοβαν¹ 8, ἔτερα εἰς Ζίτσαν² 5, Καροῦτες εἰς Ζέλοβαν καὶ Ζίτσαν δύο, Καδιὰ τέσσαρα, Καθρέφτες μεγάλους δύο, ὁμ. μικρότερους 4, ὁμ. μικροὺς τρεῖς, λουμῆρες³ καλαματοκαπνισμέναις 12».

Ἐδῶ λήγει ἡ ἀπογραφή τῶν ἐπίπλων ἦν ὑπογράφουν οἱ Πᾶνος, Κωνσταντίνος καὶ Λάμπρος, ἅπαντες υἱοὶ τοῦ Χριστοδοῦλου Μαρούτση καὶ τῆς Μπενέτας Πάνου Λεονάρδου Καραγιάννη. Μετ' αὐτῶν συνυπογράφουν καὶ οἱ Πληρεξούσιοι δικηγόροι ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων ἦτοι ὁ Gaspare Ghiroto καὶ Daniel Zanchi.

Καὶ ἀκολουθεῖ ἡ ἀπογραφή τῶν ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν κοσμημάτων τῆς ἐν Ἰωαννίνοις οἰκίας (γραμμῆν εἰς τὴν Ἰταλικήν), γενομένη τῇ 21 Αὐγούστου 1758.

Δοχεῖα ἀρωμάτων ἐξ ἀργύρου (τὸ ἐν ἐπιλεγόμενον Μπουκαρδά καὶ τὸ ἄλλο Σαβαίμ) ἀμφοτέρω βάρους 330 δραμίων. Δοχεῖα ἀργυρᾶ ὀνομαζόμενα Μαστραπάδες Δύο Δράμια 212, ὑποδοχεῖον ἀργυροῦν Δρ. 59. Ποτήριον ἀργυροῦν ἐν Δρ. 101, 4 ὁμοῖα Δρ. 189. Εἰς μαστραπᾶς ἀργυροῦς Δρ. 69, ἀργυρᾶ λαβὴ ξίφους μία Δράμ. 73. ἀργυρᾶ κοχλιάρια, μαχαίρια καὶ περοῦνια 207 Δράμια 1140. Μαργαριτᾶρι Δράμια 9 1/2. Μαχαίρι ἀργυροῦν με θήκη ἐν, Ζώνη ἀργυρᾶ ὀνόματα Κεμέρ 1., χερᾶκια^α (Manini) χρυσᾶ με ἀλυσίδα ἐν ζευγος Δράμια 24. Ἄλυσις χρυσῆ με σμάλτο Δράμια 44 1/2. Ἐτερα χερᾶκια χρυσᾶ Δράμια 22 1/2. Ἄνθος χρυσοῦν διὰ δρέσσα^β ὀνομαζόμενον Πλεξίδα Δρ. 19 1/4. Ἄλυσίδα λεπτὴ χρυσῆ Δρ. 4 3/4. Ἄνθος διὰ λαιμοδέτην με μαργαριτᾶρι ἐν, Ζώνη με 17 κομμάτια συνδεδεμένα με χρυσόν. Χερᾶκια χρυσᾶ με μαργαριτᾶρι ἓνα ζευγος, μία πλάκα με μαργαριτᾶρι. Κόσμημα με μαργαριτᾶρι καὶ πέτραν ὀνομαζομένην μαργιέλη. Κόσμημα με μαργαριτᾶρι καὶ πέτραν ὀνομαζομένην μαχτοῦλα. Ἐτερον κόσμημα χρυσοῦν. Σκουλαρίκια με μαργαριτᾶρι εἰς δύο pendants 1 ζευγᾶρι, ἔτερον με σμαράγδους, ἔτερον με μαργαριτᾶρι εἰς τρία pendants. Δαχτυλίδι με σμαράγδον, ἔτερον με Ζάφειρον, ὁμοῖον χρυσοῦν, ἔτερον χρυσοῦν με ἀμέθυστον, ἔτερον με ζάφειρον, ἔτερον με κρύσταλλον φυσικόν (cristallo di rocca), ἔτερον με ῥουμπίνια, ἔτερον ἐκ κελαίδος (turchese), ἔτερον χωρὶς πέτραν. 1 Δίσκον ἀργυροῦν. ἐν σκέπασμα μηχανῆς ὥρολογίου (καπάκι) με ἀδάμαντας, καὶ 1 Δαχτυλίδι με ἀδάμαντας.

Ἐδῶ λήγει ἡ ἐνδιαφέρουσα τὸ ἀρχοντικὸν τῶν Ἰωαννίνων ἀπογραφή. Ἡ δὲ προσφυγὴ ἐνώπιον τῶν Inquisitori di Stato ἐκ μέρους τῶν κληρονόμων τοῦ Πάνου Μαρούτση κατέληξεν γ εἰς φιλικὸν συμβιβασμὸν καὶ αἱ δύο ἐνδιαφερόμενοι κληρονόμοι του ἔλαβον τὰ 26 ἑκατοστὰ τῆς ὅλης περιουσίας τὰ ὁποῖα λόγῳ τῶν ἀμφιβόλων καὶ ἀναξιοχρέων πιστώσεων ἐν Βενετίᾳ, Ἰωαννίνοις καὶ ἀλλαχοῦ καὶ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν φόρων κληρονομίας τῶν καταβληθέντων εἰς Κων]πολιν καθὼς καὶ ἄλλων «ρουσφειῶν» δοθέντων ἐν Ἰωαννίνοις, ἔξεκαθάρισαν εἰς Δουκάτα 293.405 ἔτινα καὶ ἔλαβον εἰς μετρητὰ, ὑπογράψασαι τὴν σχετικὴν ἐξόφλησιν.

1, 2) κῶμαι ἐγγὺς τῶν Ἰωαννίνων.

3) lumiere (Ἰταλ. λ.) = λυχνία, κολύφωτα.

α) = περιβραχιόνια (Γαλλ. bracelets).

β) ἐνετ. διάλ. = πλεξίδα.

γ) ὡς ἐμφαίνεται ἐν τῷ ἰδίῳ φακέλλῳ.

παντρεμμένα ἀπὸ χρόνους προλαβῶν και εἰσετι οταν ο πρας μας μας εκαταστασε συντρόφους του κοντα χρόνον τριάντα πέντε ιντζήρκα ⁷⁷ ἤμασταν τότε και αρχησαμε να δουλεύουμε ἵνα κερδίζουμε ασπρα ἀπο 1650 και εις τους 1652 ηρθα εγω εις την βενετῖα και εδούλεψα πολλά και μεγαλα και επαντρεύτηκα εις τους 1660 και η πρίκα μου ἔτρεχε μεσα και εδουλευσαμε και η διο υῖί του, αδελφια, πολλά και μεγάια και παντα ο πρας μας ^α μας εταζε οτι δουλειψετε παιδια μου να στερευσετε το σπητι μου και εγω δεν σας εχω παιδιὰ υποξουσια μονε σας εχω συνδροφους, εὐς τους 1669 οπου επαντρευσε και τον αδελφο μου Ζάχο τοταις μας ηπε και ελογιασαμε ολον τον σερμεν ⁷⁸ οπου επραγματευόμασταν εις εκεινον τον κερων με καθαρα καταστηχα γραμενα το καθηδαλι ⁷⁹ μας ἵνε, παροντος και του μακαριτη κυρ λεονταρι караϊωαννη ποῦ τον πηραζε ο πρας μας να ηπογραψη δια ονοματου εστοντας οπου δεν ηξευρεν γραματα ο πρας μας και εγκρινοντας τὸν αυτὸν κυρ Λεονταρη δια καλον αρχοντα και χριστιανον και εχοντας με αυτον μεγαλιν φιληαν τον παρεκαλεσε να ηπογραψη δια ὄνομα του. Τούτα τὰ πραγματα τα φερνομε εμπρος εις τους νομους και εκινα οπου οι νομοι διακελευουν ας γινουν ὅταν κοψουν την διαθικην τοῦ προς μου οπου ἵνε τοσον αλιθινη ως καθως εινε ο Θες εις τους ουρανους κοῖ αυτην την διαθικη την ηξεραν καλοτατα και εδεχτικαν και την εβεβεωσαν οταν ελαβαν τα λασα και εδοσαν γραματα εξοφλιτικα της αυτῆς κληρονομιας και ηξεραν πως το ιδικο του ἦταν ολο τρεις χιλιάδες ρεαλια καθος διαλαμβανι το καταστηχον και ηξεραν οτι την διαθίκη του την εκαμεν εις τὴν παραμυθιά οπου ηταν παροντες η αδελφαις μας και αυτος ο Ἰωαννης και εμπασε μέσα τον Εφρὲμ και τον εξαγορευσε και του ηπε γραψε αυτην την διαθίκη την οποίαν την ιχε δοσμενην εις χιρας της μρας ⁸⁰ μας οστε που εζη . . . και λεγουν πως εδοσαμε τον αδελφαδον μας αυτα γιατι εφεραν φιορμάνια και μας εφοβεριζαν με τον Χαληλ Πασια και αληπασια τους σερταρηδες ⁸¹ . . . και ηφεραν μπουμπασερι ⁸² ἀπὸ τον Πασια και στέκονταν να ιδη τι λαμβανη ασπρα να παρη το ονταληκη ⁸³ του ηγουν δεκατο του, οσαν τους

77) incirca=περίπου, ὡς ἔγγιστα.

78) σερμαγιέ (περσικὴ λ.) = κεφάλαιον, περιουσία.

79) capital=κεφάλαιον.

α) =ὁ πατέρας μας.

80) μητέρας μας.

81) σερτάρ (Περσ. λ.)=στρατάρχης.

82) μπίμπαση (τουρκ. λ.)=χιλίαρχος.

83) Τουρκ. λ. δὲν εἶναι παράγωγος ἀπὸ τὴν λέξιν «οντά=δωμάτιον» ἀλλὰ ἀπὸ

εδωσε εινα τα ασπρα ηθελε να παρη απο κινα ο πασιαις το ονταλήκη και ο μπουμπασερης και αλλη και κεινες μας παρακαλεσαν δια το ονομα του θεου να μην τους εγγικουν εκεινα τα ασπρα μονε να τα δωσωμε ημεις τα ονταλήκη . . . αμη ο πατερας μας τοσα ηγε και εμραστικαν κατα την παραγγελίαν του και διαταξιν του και τα ελαβαν αυτες και τα ψηχικα του και η κηδείαις του και τα οσα ελαβαν η κατηδες δεκατα . . . και γυριζοντας εγω απο το ταξιδι της βενετης στοὺς 1671 ιντορνο⁸⁴ του Νοεμβριου καθως ηνε φανερον τον ηβρα τον πατερα μας στην παραμυθηὰ ασθενη και ετελησε την διαθικην παροντος και του κυρ καλο Ἰωαννι ανεψιου μου και τον ἀδελφαδων μου . . . τορα που εμηρασαμε τα της διαθίκις μου γυρεβει και την αλλη συντροφια οπου να τον εβρη ο δικεος κρητής . . . ιδου οπου στελο το καταστηχο και το αβενταριο⁸⁵ οπου γραψαμε οτι και να ηύραμεν σερμεν ενα προς ενα της 15 Σεπτεμβριου 1669 και εις της 22 ετελιοσαμε την ομολογηαν αυτης της συνδροφίας, θελο της σιλη και διαφοραις κόπιαις απο διαθήκαις αμαρτηρες και πήσταις απο αλλους μετροπολιτάδες . . . ανησως χορης προγιουδητζηον⁸⁶ τον δικεωματον μου θεληση να τον δόσετε τηποτες να ληψη απο τας κρησες που θελουν να φαν η αβουκατοι⁸⁷ δοστε του εκεινο που ο Θς σας φωτηση αμη τι αλο να ηπω εγω, συντυχε και το μιχελη περουλι και τον σιορ Δομενεγον⁸⁸ . . . ο εφρεμ εσταθι πιστος εις την ζωϊ του στον πρεντζιπε⁸⁹ αυτὸν και λογιαζω αν γήρεβε αυτου τινας στο κολεγιο⁹⁰ τουν ηβρισκε . . . και δια τα αλλα τα ηντερεσα^{90α} μου ανησως και τα πεδια θελησουν να ελθουν ας ελθουν ηδε μη ας καθησουν αυτου ως να ελθω κεγω . . .».

24

1693 Αὐγούστ. 27. Ὁ Λεοντάρης Γλυκὺς γράφει ἐξ Ἰωαννίνων πρὸς

τὴν «ὄν»=δέκα. Ὀνταλήκη συνεπῶς ἢ ἐπὶ τὸ ἀκριβέστερον «ὄντάμπιρ»=εἰς τὰ δέκα. ἔνα=δεκάτη.

84) intorno=περίπου.

85) inventario=εὐρετήριο, ἀπολογισμός.

86) pregiudizio=ζημία, βλάβη.

87) avvocati=δικηγόροι.

88) έννοεϊ τὸν Δομένικον (=Κυριάκον) Κοθώνην ἐξ Ἄρτης.

89) εἰς τὸν Δόγην.

90) τὸ Collegio ἐν τῇ Ἑνετικῇ Ἀριστοκρατίᾳ ἦτο κάτι τι ὡς τὰ σημερινὰ Ὑπουργεῖα τῶν Ἐξωτερικῶν, Ἐσωτερικῶν καὶ Δικαιοσύνης ὁμοῦ. Ἐκεῖ εἰσήγοντο αἱ πλεον σοβαραι ὑποθέσεις, ἐκεῖ ἐλάμβανον χώραν αἱ ἀκροάσεις τῶν Πρεσβευτῶν κ.λ.π.

90α) interessi=συμφέροντα.

τὸν ἐν Βενετία ἀδελφόν του Νικόλαον... «τορα διδω εἰδησι της αφεντίας σου ὅτι ο *Κυρ Διονυσίος*⁹¹ ο ακριβος μας φιλος εγινε πατριάρχης και ευγαλεν τον Καλινικον⁹² και ευθυς μου ἔγραψε γράμμα και μοῦ γυρεύει βιβλια, παλιν δεμένα εἰς τόμους τρεῖς καθως περιεχονται εἰς το χαρτι που θανω μεσα εἰς την παρουσαν και ετζι ευθυς θελετε τὰ φτιαση και καθως σου γραφω εἰς την ενθύμησιν θελεις καμει. Αν εἶνε καραβι να τα στείλης εἰς τὴν Κωνσταντινουπολιν προς αυτον ηδὲ και μου τὰ στείλεις εμε το συντομωτερον διότι μᾶς ἀγαπᾶ κατα πολλὰ και ἄς γένη τὸ θέλιμά του χωρις ζημίαν μας. τώρα σοῦ διδω εἰδησιν ὅτι χθες ηλθε κατευοδιον ο *Ιωαννης Λάλος* και ἔλαβα το γροπέτο⁹³ μὲ τὰ 200 τζεκυνια και το κουτι με τα δαχτυλιδια βουλωμένο...»

«Ὡς γραφει ο παναγιώτατος νὰ δεθοῦν τὰ κατωθεν με τομαρι και ρᾶζο πως γινονται αυτου και πλουμια χρυσωμενα ἀπὸ ἔξω πολλὰ ὁμορφα ἐπιτηδεια μὲ μπεργαμίνα.

τόμος πρώτος

Παρακλητικὴ και Σεπτέμβριος και Ὀκτώβριος και Νοέμβριος
και Ἰανουάριος και Εὐαγγέλια

ὁ δεύτερος τόμος

Παρακλητικὴ και Φεβρουαριος και μαρτιος και ἀπρίλιος,
τριώδιον και πεντηκοστάριον και εὐαγγέλιων

τόμος τρίτος

Παρακλητικὴ, μαῖος και Ἰουνιος και Ἰούλιος και Αυγουστος
και εὐαγγελιον και τυπικόν.

και ἂν βρεθῆ καράβι δια νὰ πηγενη εἰς Κωνσταντινούπολιν στείλετε και βάλε και κανέναν διδάσκαλον νὰ τοῦ γραψη ἀπὸ μέρος σας γραφὴν μὲ ταῖς τζιριμόνιας⁹⁴ ὅπου πρέπει διότι αὐτὸς επατριάρχευσε τώρα ἀπὸ Ἰούλιον και εἶναι σήμερον εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον και εἶναι φίλος μας πολλὰ και μὴ τοῦ γράψης τὸ κόστο μόνο γράψε μου εμενα, και δός μου και ντέμπιτο⁹⁵ δια αὐτὰ εἰδὲ και διὰ τὴν Πόλιν δεν εἶναι

91) Εἶναι ὁ Λαρίσης Διονύσιος ὁ λεγόμενος Μουσελίμης, ὅστις ἐπατριάρχευσε πεντάκις (δρα Ἑκκλ. Ἱστορ. Μελετίου σελ. 467, και 483) και οὔτινος πλέκει τὸ ἐγκώμιον ὁ Μελέτιος ὡς ἐξῆς: «Εἶναι παρὰ πάντων ὁμολογούμενον ὅτι ὁ Μουσελίμης ἦν ἀνὴρ πεπαιδευμένος, ἐνάρετος, διδακτικὸς, διδάσκων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐπ' ἐκκλησίαις τὰς Κυριακάς και ἑορτάς· νηστευτής, φιλακόλουθος.. τοιοῦτος ἦν ὅπου ὁ Κακαβέλας ἔχει μίαν φυλλάδα ὠραιότατην πρὸς ἐγκώμιόν του».

92) ὁ Προύσης.

93) =δεματάκι.

94) cerimonia=τελετή, ὑπόκλισις, αἱ κατὰ συνθήκην προσαγορεύσεις.

95) debito=χρέωσις.

ἔτοιμον καράβι στείλε μου τα εδῶ νὰ φροντίσω ἐγώ, ἰδὲ καὶ ἂν ὁ ἐξάδελ-
φός μας Ἰωαννης Ἱερομνήμων^α θέλει τιποτας ἀπὸ ἐκεῖνον, ἄς μοῦ γράψῃ
τί χρειάζεται νὰ γράψωμεν νὰ γίνῃ ἐκεῖνο που ὀρίσει καὶ ἄς κάμῃ ἐπι-
στολλὴν πρὸς αὐτὸν καὶ ἄς μοῦ τὴν στείλῃ καὶ ὅτι ζητήσῃ θὰ τοῦ γίνῃ...»

25

1693 Σεπτεμβρίου 3. Ὁ Πᾶνος Μαρούτζης γράφει ἐξ Ἰωαννίνων πρὸς
τὸν συμπέθερόν του Νικόλαον Γλυκύν... «εἰς τὴ στρατά τοῦ Κούτζη ἡ
σκιάδα^β Ἀρβανῖταις Κουρτεσιῶταις Μαζαρακιῶταις καὶ ἄλλοι ὡς σαράντα
ονόματα μου ἐπιραν τες δύο μπάλες σάγιες με οτι εἶχαν μέσα και ενα
σαῖσανά^γ του Κόνσολα φραντζέζου καὶ στη συντροφια ἦταν και ενας φτω-
χος πραγματευτῆς Ἰωανιτης καὶ τον εγδισαν και κεινον και με αφανισαν,
αφόντας εσταθηκε η σαγιαδα αλλο καζο^δ παρομοιο δεν ετρεξε και σε
παρακαλω στην ψυχη των γονεων σου να με λειμονιθῆς και να σταθῆς
υπερμαχος αυτου στην πρετανσιον^ε του ανεψιου μου του Ἰωαννη και να

α) ἀδελφός τοῦ Ἰωάννου Ἱερομνήμονος πλὴν τοῦ Πάνου ἦτο, ὡς εἶδομεν ἐν
τῷ Κεφ. Ζ', καὶ ὁ Μπαλᾶνος καὶ τοῦτον προφανῶς ὑπονοεῖ ἢ ἐνθύμησις ἢ ἀναφε-
ρομένη εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἐν τῷ χωρίῳ Πορατζάνοι (Κονίτσης) ὑπὸ
χρονολογίαν 25 Μαΐου 1684 (ᾄρα Ἀθηναγόρα—Νέος Κουβαράς ἐν Ἑπειρωτ. Χρον.
1929 σελ. 14) καὶ ἐξ ἧς προκύπτει ὅτι ὁ ἄρχων Κύρ Μπαλᾶνος ἐξ Ἰωαννίνων ἐβόη-
θησεν εἰς τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ Ναοῦ μὲ 40 ἀσλάνια. Ὅτι δὲ ὁ Μπαλᾶνος ἦτο ὁ Ἱε-
ρομνήμων καὶ ὄχι ἄλλος τις, τὸ μανθάνομεν ἀπὸ τὴν ἰδίαν ἐνθύμησιν καθ' ἣν εἶχε
τότε ἀποφασισθῆ νὰ μνημονεύωνται κάθε Σάββατον καὶ Κυριακὴν ἐν τῷ εἰρημένῳ
Ναῷ τὰ ὀνόματα «Νικολάου, Δέσπως καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν». Καὶ οἱ γονεῖς τῶν
Μπαλάνου, Πάνου, καὶ Ἰωάννου ὀνομάζοντο, ὡς εἶδομεν, Νικόλαος καὶ Δέσπω.

Ἄλλ' οὐ μόνον εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Πορατζάνοι καὶ εἰς τὴν Μονὴν Γηρομερίου
(Κεφ. Ζ') καὶ εἰς τὸν ἐν Βενετίᾳ Ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐξεδηλώθη ἡ γενναιο-
δωρία τῶν Χριστιανικωτάτων τούτων τέκνων τῆς Ἑπείρου. Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὴν
φράσιν ἐκείνην τῆς Διαθήκης τοῦ Πάνου «καὶ εἰς τὸ μοναστήρη μ α ς τοῦ Μεγάλου
μου Σωτήρος εἰς τὸ νησί Ἰωαννίνων» ὑπὲρ οὗ ἀφήνει 16 τζεκίνια, εἰκάζομεν ὅτι οἱ
Ἱερομνήμονες, ἂν δὲν εἶνε οἱ κτήτορες τῆς Μονῆς ταύτης πάντως ὁμως συνεισέφερον
διὰ τὴν ἀνέγευσίν της. Καὶ δὲν ἀποκλείεται ἐπίσης νὰ ἐχρημάτισεν ἐν τῇ ἰδίᾳ Μονῇ
καὶ ὁ συγγενὴς τοῦ Πάνου—πιθανὸς θεῖός του—Θεόφιλος μοναχός (ᾄρα σελ. 113). Ἡ
Μονὴ τοῦ Σωτήρος μία ἀπὸ τὰς ἐξ παλαιᾶς Μονὰς ἐπὶ τῆς Νήσου—τὸν ἀριθμὸν
τῶν ὁποίων προσδιορίζει καὶ ὁ Ζῶτος Τζιγαράς διὰ τῆς διαθήκης του τῷ 1599, ἐπυρ-
πολήθη ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν κατὰ τὸ 1822 καὶ ἀνεκαινίσθη ἐκ βάρθρων τῷ 1851.
Ἐπὲρ τῆς Μονῆς ταύτης ἀφῆκε μικρὸν κληροδότημα καὶ ὁ πρωτεξάδελφος τῶν Ἱε-
ρομνημόνων Νικόλαος Γλυκὺς (Ἑπειρ. Χρον. τ. Ι' σελ. 24).

96) = Ταχυδρομικὸς σάκκος.

97) = περιστατικόν.

98) = ἀξίωσις.